

omgaaes, saa at den ikke har mindste Betydning overfor Fæstebønderne, og, naar den ærede Minister siger, at han ikke kan forstaae, at der finder Misbrug Sted af den Bestaaffenhed, da saadanne Misbrug jo kunne søges afhjulpede ad Rettens Vej, og at de derfor heller ikke behøve at drages frem her, saa svarer jeg, at der er Forskjel paa Misbrug og Ubilligheder og paa egentlige Ulovligheder; saadanne Misbrug kunne meget vel ilkædes Former, hvorved de faae Lovlighedens Stempel. Fæsteloven er saa ofte og saa vidt bleven omgaaet paa en saadan Maade, at dens Betydning næsten der- ved er bleven udvisket. — Det andet store Spørgsmaal med Hensyn til Grundlovens § 98 skal jeg ikke gaae videre ind paa, men blot bemærke, at jeg ikke kan dele den ærede Ministers Anskuelse, thi for mig har det staaet klart — muligviis tager jeg deri feil —, at de Lehnsbreve, der ere givne Lehnbesidderne, ikke blot paalagde disse store Forpligtelser til at staae Folk og Ryttere til Hæren osv., men at nogle af dem derhos ere givne „paa Besiddernes Tid,“ „paa Parol,“ „saalænge Kongen ikke bestemmer anderledes“ osv., saa jeg kan ikke faae Andet ud deraf, end at det kun er Her- lighedsretten og Høiheitsretten, Besidderen har over saadant Lehnsgods, men ikke nogen fuld- stændig Eiendomsret; og ved Siden af, at saadanne Lehnsbreve bleve udstedte, blev der ogsaa udstedt Breve til Bønderne, om hvor- ledes de vel skulde vise Høiighed og Lydighed, men ogsaa være besyttede under Lovene i en- hver Henseende, saaledes at de ikke maatte for- rykkes fra Bønderne, men disse skulde være til Benyttelse for Bonden, Landbefolkningen, dens Arvinger og Efterkommere.

Krieger: Det er idag blevet hittret, at der ikke har været gjort noget Forsøg paa at gennemføre den Paragraph i Grundloven, om hvilken der her i Diebliffet er Tale. Dette er nu Noget, som jeg i en vis Forstand ikke skal modsigte, forsaavidt der nemlig tænkes paa lige- fremme Forslag fra Regjeringens eller Thingens Side. Men jeg maa paa den anden Side udtale, at der dog virkelig har været gjort et Forsøg i denne Retning. Dette For- søg foreligger ogsaa for Offentligheden, men

der er vist ikke Mange, der efter den Maade, hvorpaa det er kommet frem, have været op- mærksomme derpaa, og det forekommer mig, at dette Bidrag til Paragraphens Historie ikke bør glemmes, naar Hensyn tages til den Mand, fra hvem Forsøget hidrørte. De Herrer ville, naar De see efter i Reskriptsamlingen for 1851, under 25de Juli finde en Skrivelse fra Justits- ministeriet til Generalprocureuren, hvorved hans Betænkning begjæres over et af Rigsdagsmand, Biskop Monrad til Ministeriet indgivet Forslag til en Lov angaaende Lehn- og Stamhusets Overgang til fri Eiendomsret, og i en An- mærkning paa det anførte Sted vil fuldstændigt findes aftrykt det af Monrad ubearbejdede „Ud- kast til en Lov, sigtende til at fremme den frie Fordele navnlig ved Lehnenes, Stamhusenes og Fideicommissgødernes Overgang til frie For- dele eiendomme“. Lovudkastets Hovedtanke vil kunne gjengives i Korthed, og jeg skal, dersom den høitærede Formand tillader det, for at gjøre dette kun fremhæve nogle af Bestemmelserne i de enkelte Paragrapher. § 2 siger saaledes: „Naar alle Berettigede derom ere enige, kunne de paa et Stamhus eller en Stamhuscapital hvilende Baand og den for samme gjældende særskilte Arvesølgje ophæves. Den berettigede Fader eller Moder behøver under ingen Om- stændighed deres Afkoms Samthulle til at træffe Bestemmelser, der ogsaa ere gyldige for samme“. § 3 hedder det: „Næst Besidderen af et Stamhus eller en Stamhuscapital at træffe en saadan Overenskomst med de Arveberettigede, da har Amtmanden i det Amt, hvori Stam- huset ligger, efter hans Begjæring ved et Pro- klama, der bekjendtgjøres i den Berlingske Ti- dende og vedkommende Stiftsavis, med Nar og Dags Varfel at indkalde Enhver, der maatte formene at have Arveret, at møde eller lade Møde til en bestemt Tid og paa et bestemt Sted for at gjøre deres Krav gjældende“. Derhos skal Stamhuset tages, der skal ud- stedes Obligationer for Stamhusets Værdi, derved er Forskjellen givet imellem Stamhus- retten og den tilbageblivende Besidders Ret, og, naar saa Stamhusbesidderen dør, „tilfalder Stamhuscapitalen Stamhusarvingen, hvor- imod det, som han efterlader sig af det for- henværende Stamhusgods, falder i Arv efter